

Investiční aktivita na nule, nebo jedinečná šance?

Covid-19 doslova sevřel českou ekonomiku v kleštích. V době, kdy píšete tyto řádky, stát schválil již podporu pro OSVČ a také pro podnikatele. Ale bude tato podpora dostatečná? A jak se projeví na investiční aktivitě tuzemských firem, o níž se ještě před Covidem tolik mluvilo?

Finanční podporu různých segmentů ekonomiky (např. MSP) můžeme provádět dvěma způsoby. Buďto nenávratným (dotace), nebo návratným (finanční nástroje). Výhodou dotačního způsobu je ale dle Jiřího Jiráska, generálního ředitele ČMZRB, vysoká intenzita. Nevýhodou pak vysoká finanční náročnost a jednorázovost. Výhodou finančních nástrojů je naopak vyšší efektivita (např. pokud na záruky vyčleníte 1 miliard Kč, můžete podpořit investice v objemu až 10 miliard Kč). Nevýhodou je zase naopak nižší intenzita podpory. V případě úvěrů je další velkou výhodou, že prostředky po splacení můžete opakovaně použít pro hospodářskou politiku.

„Krásný ilustrační případ je rakouská rozvojová banka, která pro podporu podnikání prostřednictvím finančních nástrojů stále používá zdroje z Marshallova plánu. Pokud by Rakousko původně místo toho peníze použilo dotační formou, sice by podnikatelé v 50. letech byli spokojenější, ale už by nic nezbylo na další generaci rakouských podnikatelů,“ tvrdí Jiří Jirásek.

Finanční nástroje jsou tedy dle jeho slov z makroekonomického hlediska určitě lepší než dotace, je tu však jedno velké ALE, jak on sám přiznává. „Finanční nástroje můžete použít pouze na financování návratných projektů. Pokud jsou projekty nenávratné a je hospodářský zájem je podpořit, musíte použít dotace,“ dodává. A právě to je i aktuální situace kolem Covidu-19.

Vláda nechce zástup nezaměstnaných

31. března schválila vláda program na podporu zaměstnanosti – Antivirus. Nicméně co je jeho smyslem? Podle místopředsedkyně představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků Pavly Břečkové si vláda touto cestou pouze kupuje zaměstnanost. „Stát nechce, aby firmy poslaly své lidi na úřad práce, protože by to pro něj bylo mnohonásobně dražší. Bohužel příspěvek státu je natolik opatrný, že se možná mine účinkem,“ uvedla. Co to v praxi znamená? V podstatě to, že podnikatelé budou rádi, když přežijí. A co ony investice? „V příštích třech měsících lze předpokládat investiční aktivity blížící se nule. V době, kdy nevidíte ani na měsíc dopředu, si neumím příliš

představit, že by se rozjízďely nové investiční akce. Může jít o ojedinělé oborové výjimky, ale plošně to nelze očekávat. Není to proto, že by firmy nepotřebovaly investovat, mají dlouhodobé či střednědobé plány, ale základem je přehlednost situace a určitý dohled. Ten nyní chybí.“

A co dál?

Už nějakou chvíli se tady mluví o bezúročných úvěrech pro podnikatele. Mohou být právě ony řešením rozvoje investic? Na tuto problematiku existují dva názory. „Když není znám vývoj, nevíme, co bude, není zřejmé, jakým směrem se svět pohne, nikdo rozumný si půjčovat nebude. Není to ale samozřejmě plošné, některé segmenty budou prosperovat velice dobře: dodavatelé do zdravotnictví, nanovláknenné výroby a podobně,“ tvrdí Pavla Břečková.

Naopak trochu optimističtější se dívá na věc Jiří Jirásek. „Pro přežití potřebují firmy provozní kapitál. Garantuji ale, že až mimořádná opatření skončí, bude zde hodně firem v dobré kondici, které situaci naopak využijí pro investice. Krize bude hluboká, ale zároveň je to pro firmy příležitost, která se opakuje jednou za 10–15 let. Co se velkých concernů týče, tam se to nedá generalizovat. Jsou firmy, které pocítí nedostatek likvidity a s tím související rizika, ale budou i firmy, které situaci zvládnou,“ dodává.

Státní investice nezměněny

Z ekonomie všichni víme, že v době recese, kdy je poptávka nízká, může zasáhnout stát, který poptávku, i když s jistým vytěšňovacím efektem, opět vytáhne. Jak se tedy snaží stát zasáhnout?

„V reakci na epidemii nového typu koronaviru a s tím související opatření vlády připravilo MF novelu zákona o státním rozpočtu, kterou Poslanecká sněmovna schválila 23. března. Vzhledem k závažnému charakteru vzniklé situace se rozpočet primárně soustřeďuje na zamezení negativních následků případného rozšíření onemocnění Covid-19. Hlavním záměrem je zabránění šíření nákazy, avšak při současném udržení chodu národního hospodářství a zajištění veřejných služeb pro občany včetně služeb zdravotních a sociálních. Novelou zákona o státním rozpočtu na rok 2020 reagující na krizi způsobenou koro-

navirem došlo ke snížení kapitálových výdajů pouze o 1,8 mld. Kč v kapitole Ministerstva obrany, a to kvůli odloženým nákupům vojenských techniky. Vláda podstatně zvyšuje výdaje státního rozpočtu na řešení krize, byť nejsou klasifikovány jako výdaje investiční,“ uvedlo ve svém prohlášení Ministerstvo financí.

V číslech jsou kapitálové výdaje plánovány především do oblasti dopravy (47,5 mld. Kč), územního rozvoje (21,7 mld. Kč) a obrany (13,8 mld. Kč). Celkově se v tomto roce po novele zákona o státním rozpočtu počítá s kapitálovými výdaji ve výši 144,9 mld. Kč, což je o 22,6 mld. Kč více, než předpokládá schválený rozpočet na rok 2019. Zda bude tento stimul pro ekonomiku dostatečný, se říct nyní nedá. Nicméně faktem zůstává, že celková investiční aktivita bude s velkou pravděpodobností letos ochromena, už jen vezmeme-li v potaz propojenost tuzemské ekonomiky se západním světem, kde se nedá stejně jako u nás předpovídat vývoj situace ohledně koronaviru. A právě to je, jak se zdá, největší slabinou globalizované ekonomiky. Jakmile se ochromí jedna její noha, postupně padne k zemi celá.

B | Text Redakce
www.bankovnictvionline.cz

„Až mimořádná opatření skončí, bude zde hodně firem v dobré kondici, které situaci využijí pro investice.“